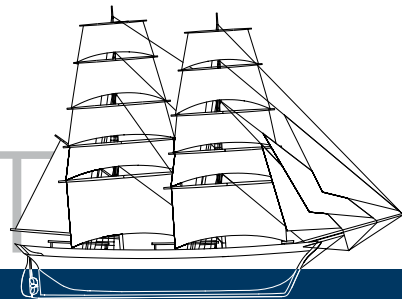

BRIGGEN TRE KRONOR BLADET

NUMMER 4 • VINTERN 2012

Briggjulkappar
The Tall Ships Races
Flaskskepparna
Åsa lagar Vasa

**För fulla segel
mot nästa år**

*Så vill vi minnas sommaren.
Ljumsen kväll på havet.*

FOTO: PER BJÖRKDAHL

Glada nyheter!

Briggen Tre Kronor är på rätt kurs nu. Tack vare bland annat ett gott samarbete med Fryshuset och Hållbara Hav är vi på god väg mot att kunna vara med i The Tall Ships' Races nästa år. Det ligger i bolaget Briggen Tre Kronors planering för 2013, och – bäst av allt – nästan halva finansieringen är klar!

Hela *Tre Kronor af Stockholms* deltagande i The Tall Ships' Races kommer att gå i Hållbara Havs tecken, med utställningar och seminarier i alla hamnar. Naturskyddsföreningen kommer att vara med, liksom flera andra seriösa aktörer inom miljöområdet.

I vilken utsträckning vi kan erbjuda våra medlemmar att segla med på något "ben" är för tidigt att säga något om ännu, men vi vet om att intresset är stort. Minst halva besättningen måste dock enligt reglerna vara under 25 år.

Du som vill stödja briggens deltagande i Tall Ships' Races nästa år kan exempelvis skarva i med några extra hundralappar när du betalar medlemsavgiften för 2013. Alla som betalar minst 200 kronor till briggens medverkan i TSR får ett stiligt certifikat att hänga på väggen.

Både bolaget och föreningen arbetar nu för fullt med att söka anslag från olika fonder och stiftelser för att få bidrag till fartygets medverkan. Har du några idéer som du tror kan vara till nytta, mejla gärna till: styrelsen@briggentrekronor.se.

I föreningen Briggen Tre Kronor jobbar vi hela tiden på att öka medlemsnyttan. Nästa år har vi glädjen att kunna bjuda in till två spännande studiecirkel med maritima förtecken: En i segelsömnad och en i bronsgjutning. Dessa kurser genomförs i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan, och briggens medlemmar har specialrabatt. Vi räknar också med att kunna erbjuda medlemsseglingar vår och höst nästa år.

Våra briggmåndagar blir allt populärare, vilket är glädjande! Förra gången var briggens salong fylld till minsta skrymsle när Bladets redaktör Per Björkdahl gav tips om fotografi, till havs och i land. Nästa gång, första måndagen i december, berättar Korhan Koman och Johan Furuvik om inspiration och tankar kring *Tre Kronor af Stockholms* färgsättning. Efter nyår, måndagen den sjunde januari ska vi avnjuta den klassiska filmen "Windjammer" från 1958. Så från och med nu får vi nog hålla till i Kolskjulet för att få plats...

Välkomna!

ROLF WIGSTRÖM

Ordförande, Föreningen Briggen Tre Kronor

BRIGGEN TRE KRONOR

CITERA OSS GÄRNA MEN ANGE KÄLLAN! COPYRIGHT RESPEKTIVE SKRIBENTER OCH FOTOGRAFER. TEXT- OCH BILDMATERIAL ÄR TILLHANDAHÅLLNA IDEELLT. REDAKTIONEN FÖRBEHÅLLER SIG RÄTTEN ATT REFUSERA ELLER REDIGERA I TEXTBIDRAG. BRIGGENBLADET PRODUCERAS MED MILJÖVÄNLIGAST TÄNKBARA TEKNIK. TRYCKERIET ÄR SVANENMÄRKT OCH FSC-CERTIFIERAT (FOREST STEWARDSHIP COUNCIL).

BRIGGENBLADET GES UT AV FÖRENINGEN BRIGGEN TRE KRONOR

• ANSVARIG UTGIVARE PER BJÖRKDAHL • E-POST BLADET@BRIGGENTREKRONOR.SE
• WWW.BRIGGENTREKRONOR.SE • TELEFON 08-545 024 10 • FAX 08-545 024 11 • PLUSGIRO 87 36 63-9
• ÖRLOGSVÄGEN 11 • KASTELLHOLMEN • 111 49 STOCKHOLM • TRYCK ÅTTA.45 TRYCKERI AB

BRIGG JULKLAPPAR 2012

Detaljerad modell av Tre Kronor af Stockholm

Pris 14 000 kr inklusive moms.
Eventuell frakt tillkommer.

Modeller finns för direkt leverans!
Det finns också möjlighet att beställa vitrin.

För mer information
kontakta Sture Haglund
på: 070-422 78 19 eller
sture.haglund@briggentrekronor.se

Full returrätt inom 30 dagar
efter leverans om du inte är nöjd!

PRESENTKORT

OBS!
20% rabatt
före 15/12!

Ge bort en segling!

En oförglömlig upplevelse är den perfekta julgåvan. Något att längta till och för de allra flesta ett minne för livet. Presentkortet "fylls på" i femhundra-steg. Mottagaren kan själv välja att lägga till om han eller hon vill välja en längre/dyrare segling vid bokningen.

Beställning: Skicka ett mejl till info@briggentrekronor.se med beloppet du önskar på presentkortet eller ring 08-586 224 00.

Handboken

"Handbok segling briggen Tre Kronor" finns i två versioner; "besättningsutgåvan" med spiralrygg, seglaminerat omslag och mattlackad inlaga som är skyddat mot vattenstänk och oljiga fingrar. Inbunden version med skyddsomslag. Medlemspriset för besättningsutgåvan är 280 kronor och för den inbunda 350 kronor. Frakt tillkommer.

Beställning: Skicka ett mejl till: info@briggentrekronor.se eller ring 08-586 224 00.

Örhängena
är tyvärr
slut!

Mollysmycke

Funderar du på vad du ska ge gumman/gubben som redan har allt? Svaret är givet: En koffernagel i silver eller brons förstås! Vi har fortfarande kvar några få stora hängen av brons och silver, och ett drygt tiotal mindre silverhängen. Smyckena är tillverkade av briggens egen silversmed Molly Olsson, som gick bort i cancer för drygt fyra år sedan. Till Mollys minne instiftades ett stipendium ägnat att stödja unga kvinnor som väljer sjölivet, båtbyggande eller någon annan marin bana. När du köper en av Mollys koffernaglar går beloppet ograverat till stipendiet.

Priser: Bronshänge, stort 600 kr
Silverhänge, stort 800 kr
Silverhänge, litet 600 kr

Frakt tillkommer. Kontakta Kerstin Otterstål för att köpa ett hänge. Tel 070-269 12 87 (kvällstid), eller mejl: kerstin_ott@hotmail.com

Tre Kronor planering 2013

Nu har vi dragit upp de grova riktlinjerna inför nästa säsong. Mycket är fortfarande lösa idéer, men vi arbetar främst med tre grundtyper av seglingar som block på tidsaxeln. Det handlar om **publika seglingar** för allmänheten, som middagskryssningar och kurser i "Segla råttacklat"; **charter**, där företag eller privatpersoner exklusivt hyr fartyget för egna gäster; och **kampanjseglingar**, där vi besöker flera hamnar under ett visst tema.

Säsongen börjar med vårustning av *Tre Kronor* med hjälp av förningens volontärer och elever från Marina Läroverket. Från mitten av april ska vi ha beredskap för en kampanjsegling till hamnar i Sörmland och Västmanland. Från mitten av maj till mitten av juni finns det möjlighet för företag och privatpersoner att hyra fartyget för exklusiva seglingar för vänner, kunder och personal, samt publika seglingar som middagskryssningar och förra årets succé "Segla råttacklat".

I mitten av juni bär det *förhoppningsvis* av till S:t Petersburg igen, för fartygets fjärde Scarlet Sails. Därefter en snabb segling till Visby och Almedalen. Besöket där blir troligen lite förkortat. *Tre Kronor*

The Tall Ships' Races 2013

The Tall Ships' Races, starten vid Almagrundet, 2007. Sörlandet, Dar Młodzieży, Statsraad Lehmkuhl, Sedov och Christian Radich. Den gången var Tre Kronor af Stockholm ett av startfartygen.

Som vi alla vet klarar *Tre Kronor* med glans en mängd skilda uppgifter, men det är under Tall Ships' Races hon verkligen kommer till sin rätt. När vi 2009 seglade i Tall Ships' Races hade vi 20 ungdomar från Fryshuset med ombord, vilket var mycket uppskattat av både besättning och deltagarna själva. För att kunna göra ett deltagande 2013 möjligt har vi skapat ett projekt som involverar hela 72 elever från Fryshuset.

Eleverna delas in i tre grupper, där varje grupp förbereds för seglingen med en introduktionsvecka och en 48-timmarssegling. Tanken är att ungdomarna under tiden ombord ska få erfarenhet av ett krävande schemalagt arbete, erfarenhet av att dela all sin tid med

besättning och övriga deltagare, få en känsla för fartyget, havet och skärgården, och att de i förlängningen kanske till och med får upp ögonen för en karriär med maritima förtecken.

Kostnaden per elev blir cirka 22 000 kr, eller ungefär 1100 kr per utbildningsdag och person. Det innebär att vi totalt behöver 1,6 mkr för att nå kostnadstäckning. Vi kan emellertid skala ner projektet, då kanske det blir 26 elever på ett av tävlingsbenen och betalande gäster eller avstå från att tävla på övriga ben.

I dagsläget är målet 72 elever, deltagande i alla tävlings-etapperna och 1,6 mkr i bidrag från privatpersoner, fonder och stiftelser.

FOTO: ANTON STENROS

måste nämligen vara på plats i Aarhus den 6 juni inför starten av The Tall Ships' Races! Första benet går till Helsingfors - därefter till Riga. Slutmålet är Szczecin, den 6 augusti. *Tre Kronors* medverkan sker helt i linje med vår ambition att verka för hållbar utveckling i Östersjöregionen. Ombord kommer vi att ha elever från Fryshuset och i hamnarna blir det seminarier under Hållbara Havs flagga.

På vägen hem mot Stockholm kommer fartyget att besöka några hamnar i södra Sverige med Hållbara Hav – med skräpdykningar, seminarier ombord, utställning på kajen och publika seglingar.

Tre Kronor är åter i Stockholm runt den 20 augusti och kommer fram till mitten av september erbjuda publika seglingar och möjlighet att chartra fartyget.

I mitten av september genomförs traditionsenligt det stora Hållbara Hav-seminariet i Kolskjulet. Därefter seglar fartyget ut på höstens Hållbara Hav-turné. Ett antal hamnar besöks för seglingar och seminarier ombord. Förhoppningsvis kan vi då äntligen segla norrut!

Dockning blir det under senare hälften av oktober och säsongen avslutas med Säl- och örnsafaris under höstlovet.

För att alla seglingssugna redan nu ska kunna planera våren har vi redan nu lagt ut fem seglingar för bokning. ■

/JAN SÖDERHIELM

Stöd vårt deltagande i The Tall Ships' Races med 200 kronor eller mer så får du ett fint "TSR-certifikat" som tack!

FOTO: PER BJÖRKDAHL

Som medlem kan du bidra på flera olika sätt:

Du kan "runda upp" medlemsavgiften med 200 kr till 500 kr. Om samtliga medlemmar gör detta, ger det 600 000 kr och betalar ett av benen.

Du kan köpa ett TSR-certifikat om 5000 kr.

Om fyra av hundra medlemmar väljer att göra detta har vi pengar till ytterligare ett ben.

Du kan även tipsa oss om bidragsgivare som kan vara villiga att bidra med större summor. ■

/JAN SÖDERHIELM

Briggenbladet presenterar Jan Söderhielm

"Jag blir lite rastlös när jag seglar briggen"

Jan Söderhielm kom till Briggen Tre Kronor lagom till första seglingssäsongen. Hans uppgift är att skapa, planera, kvalitetssäkra och sälja seglingar för allmänheten.

– På mitt förra jobb hade vi gott om pengar men ont om idéer. Här är det tvärtom, säger Jan. Det är en ständig utmaning att få resurserna att räcka. Och visst skulle det vara kul att ha lite mer pengar till reklam till exempel.

Temaseglingar som "Segla råttacklat" och "Örn- och salsafari" har varit väldigt lyckade satsningar. Jan är speciellt nöjd med samarbetet med DN och Coop, som genom sina erbjudanden gett många fler möjlighet att segla med briggen.

– Vid flera tillfällen när jag har varit med, till exempel på "segla råttacklat", har de flesta som deltar aldrig varit ombord på briggen tidigare, säger Jan. Det är jättekul, för vi har förut mest nått ut till våra företagsmedlemmar, aktieägare och föreningsmedlemmar. Med de här samarbetena når vi helt nya grupper.

Men själv blir Jan lite rastlös när han seglar med briggen.

– Att styra och att jobba i diskrummet är roligast, i övrigt är det mest som i lumpen – att vänta och att lyda order.

– Det händer för lite, säger Jan. Helst seglar jag nog jolle, för då får jag styra – och så händer det grejer hela tiden...

Det Jan uppskattar mest med jobbet på briggen är människorna kring fartyget; arbetskamraterna, besättningen, volontärerna, alla som engagerar sig.

– Dels är det fantastiskt med så många olika människor med så olika slags kunskande, dels uppstår det möten på briggen som aldrig kunde ha inträffat någon annanstans, säger Jan.

Jan skulle gärna se att briggens fantastiska besättning fick mer uppmärksamhet, både ombord och här i Bladet.

– På seglingar är det alltid kocken som höjs till skyarna, för maten är ju väldigt god, och alla kan förstå att uppskatta den. Men att allting fungerar ombord och allt annat jobb som vår professionella besättning utför hela tiden, det förstår nog inte gästerna riktigt. Så dem borde vi lyfta fram. Ett plakat ombord, där besättningen presenteras, det ska vi ha! De är ju ryggraden, de som kör båten! ■

/KERSTIN OTTERSTÅL

The Tall Ships' Races – i backspegeln

Vid Tall Ships' Race starten 2007 passerade fartygen kusligt nära Tre Kronors akter, här den mexikanska barken Cuanabámoc.

När de häftiga segelfartygen i The Tall Ships' Races besökte Stockholm den minnesvärda sommaren 2007 var *Tre Kronor af Stockholm* inte riktigt färdigrustad för tävlingssegling. Men hon var så pass klar att hon kunde ta täten i segelparaden ut mot startplatsen utanför Almagrundet. Hon fick också hedersuppdraget att vara ett av fartygen som markerade startlinjen. Det var ingen lätt uppgift, i synnerhet inte när starten flyttades ut på djupare vatten. *Tre Kronor* ankrade på 60 meters djup, och fastän nästan hela ankar-kättingen på 127 meter löpte ut blev fästet inget vidare...

Två år senare kom Tall Ships' Races tillbaka till Östersjön, men inte till Stockholm. Hamnarna år 2009 var Gdynia, S:t Petersburg, Åbo och Klaipeda. Tack vare krafttag, starka viljor och idoga ansträngningar, av bland andra dåvarande båtsman Tobias Österberg och bolagets "förste fixare" Tryggve Martinsson, kunde *Tre Kronor* delta i racet. På första "benet", från Gdynia till S:t Petersburg, var besättningen förstärkt med 16 ungdomar från Fryshuset. *Tre Kronors* allra första tävlingsinsats var lysande: En tredjeplats, strax efter veteranerna, norska *Christian Radich* och *Sörlandet*. För denna prestation fick två

Framgången i Crew parade 2009 var total.

FOTO: HANS-GUNNAR ÖVERENG

Frysbushesättningen 2009

FOTO: HANS-GUNNAR ÖVERENG

besättningsrepresentanter ta emot ett pris, utdelat av president Vladimir Putin.

Dessutom fick *Tre Kronor* under Tall Ships' Races detta år priset för bästa nykomling – det stiliga Royal Thames Yacht Club Challenge Cup. Och som om detta inte var nog tog besättningen hem förstapriset i "Crew Parade" med sin inplastade, stolt framburna galjonsfigur Sabina Nordén, och bakom henne en vandrande brigggrigg i form av segelbärande kvastskäft – en fullträff! Priset för detta var en tämligen anskrämlig buckla som numera kan beskådas på Briggen Tre Kronors kontor i Kolskjulet.

Nu kommer äntligen Tall Ships' Races till Östersjön igen 2013. Och vi vill så gärna vara med och tävla igen – nu när vi vet att *Tre Kronor* kan hålla en snittfart på över 11 knop i åtta timmar, om det bara blåser briggvindar...

Var med du också och gör drömmen verklig! ■

/KERSTIN OTTERSTÅL

Missa inte Mollystipendiet!

Känner du någon tjej som bygger båtar, pluggar till styrman eller på ett eller annat sätt planerar en framtid inom maritimt hantverk, handelsflottan eller marinen? Kanske hon är en hejare på att lära ungar segla jolle? Då kan du tipsa henne om att söka Föreningen Briggen Tre Kronors Molly-stipendium.

Ansökan för nästa års stipendium vill vi ha senast den 1 februari 2012. Sänd din ansökan till Föreningen Briggen Tre Kronor, e-post: styrelsen@briggentrekronor.se ■

/KERSTIN OTTERSTÅL

FOTO: ANTON SRENOS

Martin Toomingas och Leo Eckerman med gubben.

Tidig snö

Snön kom tidigt i år. Besättningen kunde redan den 25:e oktober, under örn- och sälseglingarna, roa sig med att bygga en snögubbe på däck.

På rät köl och för lösa boliner

I nummer 1 av Briggenbladet skrev vi att skeppet var "på rätt köl". Det fick en av våra trogna läsare, Bengt O Hult, att reagera.

– Visserligen finns det något som man skulle kunna kalla "orätt" köl, det vill säga en "false keel", eller som vi kallar det på svenska, slitköl. Men här handlar det om en båt som är i balans, det vill säga inte kränger. Då är den "på rät köl".

Bengt har förstås alldeles rätt.

Men om man "googlar" uttrycken "på rät köl" och "på rätt köl" vinner det senare med 15000 fler träffar. Det verkar som att när uttrycket används i överförd betydelse, när det betyder "komma på fötterna", "klara sig bra", då stavas de flesta numera uttrycket "på rätt köl". Så kan det gå.

Med "lösa boliner" har det också blivit lite märkligt. Ordet boliner kommer av engelskans bow lines (boglino), tåg som sträcker ett råsegels hals mot fören/bogen. Att något går "för lösa boliner" har kommit att betyda att det är slarvigt eller illa planerat. Men när man seglar med akterliga, stabila vindar kan bolinerna mycket väl vara lösa utan att besättningen har slarvat. ■/KO

Skeppsbyggmästarens lunchkryssning

Fredag 24 maj kl 10-14. Pris 750 kr.

Fyra timmar ombord på *Tre Kronor*. Skeppsbyggmästare Korhan Koman inleder med att berätta i ord och bild om hur *Tre Kronor* byggdes. Därefter sätter vi segel tillsammans. Som avslutning njuter vi av briggens goda lunch.

Middagskryssning

Fredag 24 maj kl 16-20. Pris 995 kr.

Fyra timmar segling med *Tre Kronor*. Tillsammans med besättningen sätter vi segel och seglar *Tre Kronor*. Vi testar lite manövrer och som avslutning sätter vi oss till bords i salongen och avnjuter en härlig middag i goda vänners lag.

Lär dig segla råacklat

Lördag 18, söndag 19 och måndag 20 maj kl 10-17. Pris 1 495 kr.

Instruktörsledd segling där vi går igenom grunderna för hur man seglar ett råacklat segelfartyg. Vi varvar teori med praktik och lär oss sätta segel och stagvända en brigg. Priset inkluderar sju timmar ombord på *Tre Kronor af Stockholm* samt förmiddagsfika, lunch och eftermiddagsfika.

Långseglingar till och från Helsingfors med flera städer är under planering. Info publiceras löpande på www.briggentrekronor.se. Du kan också skicka din e-postadress till info@briggentrekronor.se så får du information via mejl. Bokning via www.briggentrekronor.se eller 08-586 224 00.

La Grace strandad i storm

Den tjeckiska briggen *La Grace* hade otur den 26 oktober. Fartyget draggade i en "light storm", när hon var uppankrad nära Puerto de la Bajadilla i Marbella. Stormen måste ha varit mycket lokal. Enligt Torny Axell på SMHI:s kundtjänst blåste det 2-5 m/s under hela tiden 25-27/10. Vindarna var SV-SO. När fartyget fick maskinproblem drev hon upp på stranden. De spanska myndigheterna kräver nu att hon bärgas inom 14 dagar.

Många av Briggenbladets läsare är kända för sin aldrig sinande entusiasm för att bidra ekonomiskt till pengaslukande briggprojekt. Nu har det kommit en ny chans. På *La Graces* hemsida www.lagrace.eu finns information om bankkontot där bidrag till briggens bärgning och reparation kan sättas in.

Mer om *La Graces* vidare öden kommer i en framtida artikel i serien "Briggar i världen". ■

/HANS GUNNAR ØVERENG

La Grace bårt på grund utanför Marbella.

FOTO: JUAN CARLOS OTERO

Tre Kronor af Stockholm – Flaskskepparnas favorit

Den som trodde att *Tre Kronor af Stockholm* var den sista briggen att byggas på Skeppsholmen har helt fel. I Skeppsholmsgårdens byggnad "Södra fundamentet" träffas Föreningen Flaskskepparna varje måndagskväll. Flaskskepparna bygger alla tänkbara fartygstyper – allmogebåtar, traditionella segelfartyg, en och annan ångbåt och ibland även motorbåtar.

I en klass för sig kommer dock briggen *Tre Kronor af Stockholm*. Ett flertal av Flaskskepparnas medlemmar har byggt henne som flaskskepp.

Den medlem som nog innehar rekordet är Lennart Hornéy. Han har byggt fem stycken och har fyra till under byggnad.

– Jag gick i sjukpension och flyttade i den vevan tillbaka till Stockholm efter att ha bott många år i Trosa, berättar Lennart.

– Jag är snickare och i villagaraget hade jag verktyg och maskiner men de gick inte att få plats med i en lägenhet, fortsätter han.

Vid ett besök på Skeppsholmsdagen träffade Lennart några flaskskeppsbyggare och tände på alla åtta. Nu har han hållit på i fem år och har byggt runt 20 flaskskepp.

– Förutom briggen gillar jag allmogebåtar som sandkilar och vedjakter, några engelska kuttrar har det också blivit. För några år sedan byggde jag min före detta chefs motorbåt i födelsedagspresent, avslutar han.

Flaskskepparnas måndagsträffar är i hög grad en social grej. De flesta sitter och bygger en stund medan en del mest samtalar och byter erfarenheter. Efter någon timme byter man rum och går in i köket och tar en kopp kaffe och smörgås.

Utrustningen som krävs för flaskskeppsbygge tar inte mycket plats. Det mesta går ner i en verktygslåda eller stor portfölj. Många av de verktyg som krävs får man helt enkelt tillverka själv. Borrar till exempel är i så små dimensioner som ner till 0,4 mm. Då funkar det inte med bormaskiner utan man tillverkar ett skaft som snurras mellan fingrarna. ■

/PER BJÖRKDAHL

FLASKSKEPPARNA

Föreningen bildades 1982 av några som hade gått på kurs i flaskskeppsbygge på Sjöhistoriska museet. Kurserna startade 1976 med allmänt modellbygge och så småningom flaskskeppsbygge. Föreningen har cirka 45 medlemmar och är ansluten bland annat till: European Association of Ships in Bottles och Ships in Bottles Association of America. Föreningens hemsida har runt 2000 besökare varje månad: www.flaskskepparna.se

Lennarts pryllåda säger en del om dimensionerna. Här finner vi bland annat två af Chapman-skrov. Besättningsmännen till böjer är tillverkade av 0,3 mm mässingstråd från vinbuteljer och byggs upp med epoxilim.

Lennart Hornéys "hemmavarv" tar inte mycket mer plats än en bit av skrivbordet, det är allt som behövs. Allt byggmaterial får dessutom plats i ett mindre skåp. Däremot växer flaskskeppssamlingen i bokhyllorna...

Lennart Hornéy bygger gärna sina skepp i lite okonventionella flaskor.

Barken Örskär av Göran Forss.

Flaskorna till Lennarts Tre Kronor-flaskskepp är laboratorieflaskor. De är fria från blåsor och är lite lagom knubbiga så skeppet fyller ut volymen.

Göran Forss rättar till riggen på Sundsvallsbarken Lenita. Görans modeller är oerbjört detaljrika. Men så har han också jobbat hela sin karriär som modellbyggare och modell-konservator på Sjöhistoriska museet.

Flaskskepparnas "byggmåndagar" ger medlemmarna trevlig samvaro och tillfälle för idéutbyte.

Djurgården runt – med elektricitet

I den tidiga skymningen samlades den 31:a oktober sju förväntansfulla personer, som lockats av Företag under segels nätverksträff i vattenlimousin. Vår kapten Jeppe Larsen började berätta om Ekocharter och elslupen *Elma* redan innan vi lämnat Kastellholmen. Ekocharter Vattenlimousin AB grundades 2010 och drivs av de tre sjöbefälarna och vännerna Cajsa Henrikson, Jeppe Larsen och Sara Nordin. Jeppe lärde känna Cajsa redan 2001, då de läste marinbiologi och seglade från Stocksund till S:t Maarten i Västindien med skonaren *Vida*. Sedan dess har Jeppe haft ett intresse för ekologi och hållbar utveckling. På rederiets hemsida förklaras att "Ekocharters vision är att inspirera och bidra till grön omställning genom att erbjuda eldrivna möten till sjöss."

Efter en tur in i Nybroviken följde vi Strandvägen. Margareta Qvistgaard, som är auktoriserad Stockholmsguide, berättade om vad vi såg längs kajer och stränder, medan vi åt laxklämmor och drack ekologisk juice.

Christina Hård, Sture Haglund, Per Kjellerstedt, Margareta Qvistgaard, Conny Andersson, Lars "Ulven" Olväng och befälhavaren Jeppe Larsen.

Skymningen sänkte sig redan när vi gled in i Djurgårdsbrunnskanalen. Med en fart på 3–4 knop blev vi snart omsprungna av några joggar. Innan vi kom fram till Blockhusudden såg vi hur månen gick upp över Lidingö.

Vi ser silhuetterna av industribyggnaderna nedanför Danvikstullsklippan. Med vågorna skvalpande mot stäven och elmotorns svaga surrande kommer jag att tänka på Fritjof Andersson, som i Tatuerarevalsen mönstrar av vid Saltsjökvärn som vi just nu har tvärs om babord. Efter att ha seglat från Bahia försöker han imponera på flickan han dansar med, genom att beskriva hur han nu ska bli tatuerare: "Sån't gör man numera, som fröken vet, med elektricitet."

Jag hoppas att seglingens tid inte är förbi, men när vi i det nattbelysta Stockholm sakta lunkar tillbaka mot Kastellholmen med *Elma*, inser jag att elektricitetens tid bara har börjat. ■

/HANS GUNNAR ØVERENG

SSRS redo att rädda miljön också

Under fyra års tid har SSRS byggt upp en flotta av 26 miljösläp runt Sveriges kuster. Varje släp innehåller 400 meter länsor och är tänkta att fungera som ett "första förband" vid olika former av utsläpp. Den 11 oktober

ber invigdes det sista släpet av miljöminister Lena Ek på Skeppsholmen. Släpen har finansierats av Nynas AB som även bekostat utbildningen av dem som ska bemanna släpen. ■

/STURE HAGLUND

Boktips:

Stockholms hemliga historia i ny bok

Fram till 1969 var Stockholm en delvis hemlig örlogsstad. Nu väcks det förflutna till liv i boken *Stockholm Örlogsstaden*. Unika bilder och kartor tar med läsaren på en guidad tur genom staden. Följ med i spåren av en spännande historia!

Örlogsfartyg, varv och befästningar – från 1520-talet och mer än 400 år framåt präglade marinen Stockholm.

Verksamheten var ett tydligt inslag i stadsbilden samtidigt som delar av den hölls hemlig för allmänheten.

– Minnet av örlogsstaden riskerar att försvinna, säger Hans-Lennart Ohlsson, chef för Sjöhistoriska museet i Stockholm. Fartygen låg vid kaj eller för ankar på Stockholms ström. Örlogssjömännen och officerarna rörde sig i staden där örlogsstationen, örlogsvarvet och de privata varven tillhörde stadens större arbetsplatser.

Stockholms örlogsvarv flyttades från Djurgården till Muskö 1969 samtidigt som marinen övergav Skeppsholmen och Kastellholmen. Varvet blev en park, Skeppsholmen ändrade karaktär och stockholmarna lämnade det sista av en månghundraårig era bakom sig. I boken *Stockholm Örlogsstaden* berättar nu en rad namnkunniga författare och ämnesexperter om stadens marina historia.

Boken låter läsaren följa med till den siste amiralens bostad och till vraken efter ryska galärer från Karl XII:s tid. Den berättar om krigsskepp som byggts i staden och om örlogsbesök – från ryska tsarer i lustjakter och sovjetiska ubåtar till brittiska hangarfartyg. ■

KÄLLA: SJÖHISTORISKA MUSEET

FAKTA OM STOCKHOLM ÖRLOGSSTADEN

280 sidor, rikt illustrerad
 Producerad av Medströms Bokförlag i samarbete med Sjöhistoriska museet. Utgiven även som Sjöhistorisk årsbok 2012–2013 i samarbete med Föreningen Sveriges Sjöfartsmuseum i Stockholm.
 Författare: Magnus Anderberg, Richard Areschoug, Carl Olof Cederlund, Lars Ericson Wolke, Lars-Erik Hansson och Tommy Dahlström, Klas Helmersson, Marcus Hjulhammar, Eva Hult, Ole Lisberg Jensen, Bengt Norling, Thomas Roth, Anders Sandström, Hans Soop, Gustaf Taube.
 Redaktör: Manne Dunge, Statens maritima museer
 ISBN 978-91-7329-110-1

Brigg- måndag

Kl 18.00,
första helgfria
måndagen varje
månad.

3 DECEMBER

Färgkväll,

Korhan Koman och Johan Furuvik berättar
om *Tre Kronor af Stockholms* färgsättning.

7 JANUARI

Filmkväll,

Windjammer – klassikern från 1958
Med tillstånd från Stiftelsen skoleskipet
Christian Radich visar vi den remastrade
(nyrenoverade) dvd-versionen.

4 FEBRUARI

Stockholm Örlogsstaden

Thomas Magnusson, Medströms Förlag
presenterar Gustaf "Gutte" Taube som
berättar om spåren av flottan och varven.

Kommande program kommer med e-post
samt anslås på www.briggentrekronor.se

Tryffelprovning ombord på briggen

Välkommen på tryffelprovning i salongen
på *Tre Kronor af Stockholm*. Vi får lära oss
om tryffelns mysterier, hur den växer och
skördas och inte minst hur du använder den
i din egen matlagning.

Pris: 695 kr vilket inkluderar föredraget,
avsmakning av olika produkter samt en
lättare måltid med tryffelprodukter och vin.

Datum: Fredag 25 januari

Tid: Kl 17-21

Briggens traditionella skaldjursafton

Onsdag den 13 och torsdag den 14 februari
dukar vi upp ett härligt skaldjursbord i
salongen ombord på *Tre Kronor af Stockholm*.
Leverantör är som alltid Göta Fisk.

Pris: 790 kr. I priset ingår skaldjursbordet
med hummer, havskräftor, räkor, ostron,
musslor, såser, välkomstdrink samt ett glas
öl eller vin.

Bokning

Boka tryffelprovning och skaldjursafton
på <http://boka.briggentrekronor.se/>
För mer info kontakta Sture Haglund
08-509 394 04 eller 070-422 78 19

Bounty förlist i orkan

På morgonen den 29 oktober kom budskapet
om att *Bounty* samma natt hade sjunkit i
Atlanten, under orkanen Sandy. Så sent som
i juli förra året väckte fartyget stor uppmärksamhet
i Stockholm, då hon under sex dagar
låg vid Skeppsbron och tog emot gäster ombord.
Det var många som ville titta närmare
på det segelfartyg som 1962 blev känt över
hela världen när hon spelade huvudrollen i
filmen "Myteriet på Bounty".

Historien om den upproriske styrmannen
Fletcher Christian, som 1789 tog över befälet
från kaptenen, William Bligh, har förutom
ett stort arkivmaterial gett upphov till
flera böcker och filmer.

Bounty byggdes i Lunenburg, Nova Scotia,
år 1960. Med sina 409 bruttoton var hon nästan
dubbelt så stor som sin historiska förebild.
Det 55 meter långa träfartyget skulle ha
bränts upp som en del av filmen "Myteriet på
Bounty", men detta stoppades och hon kom i
stället att i mer än 20 år ligga vid kaj i Florida
som turistattraktion. I slutet av 1980-talet
rustades hon upp för inspelningen av filmen
"Skattkamarön" och började därefter segla
mer aktivt. Bland annat besökte hon Tahiti
och Pitcairn. I *Pirates of the Caribbean*-filmen
"Död mans kista" har *Bounty* rollen som
Edinburgh Trader, ett fartyg som krossas och
slukas av sjöodjuret Kraken.

Nu har *Bounty* slukats av havet på riktigt.
Den 22:a oktober sjösattes hon efter en månad
i torrdocka i Boothbay Harbour, Maine.
Hon gjorde ett uppehåll i New London, nära
Mystic Seaport i Connecticut, men gav sig
den 25:e oktober av mot hemmahamnen St. Petersburg
i Florida. Samtidigt låg orkanen

*Bountys sista rapporterade position var
33°54'N 73°50'W. Foto: US Coastguard*

Sandy över Kuba, och prognoserna pekade
mot att den skulle gå norrut mot New York.

Den 29:e oktober befann sig *Bounty* sydost
om Cape Hatteras, North Carolina. Sandy
hade då redan passerat och hade sitt centrum
öster om Chesapeake Bay. Men tidigt på
morgonen havererade båda fartygets
huvudmaskiner och senare även generatoren.
Utan kraft till läns pumparna steg vattnet i
fartyget mer än en halvmeter i timmen. När
kontakten med *Bounty* bröts och EPIRB:en
(automatisk nödsändare, red:s kommentar)
aktiverats drog US Coast Guard igång en
räddningsaktion med flera helikoptrar och
fartyg. Fjorton av de sexton i besättningen
klarade sig i livflottar och räddades av
helikoptrarna. Claudene Christian (42 år), från
Alaska, som uppgav sig vara barnbarnsbarn-
barnbarnbarnbarn till myteristen Fletcher
Christian hittades, men kunde inte räddas
till livet. *Bountys* kapten sedan 1995,
Robin Walbridge (63 år), saknas fortfarande.
Sökandet efter honom avbröts redan den 1:a
november. ■

/HANS GUNNAR ØVERENG

Tre Kronor väcker uppmärksamhet i Göteborg

Världssjöfartens dag hålls årligen i Göteborg,
i samarbete mellan departement, myndigheter,
intresseorganisationer för rederier, sjöfolk,
hamnar och många fler. Själv var jag där
som representant för Stockholms Sjömansläkarmottagning, men slog mig
snabbt ihop med briggens styrman Anton
Stenros och Robin Eliasson. Trots en rad
övriga aktörer lyckades vi väcka stor uppmärksamhet
för *Tre Kronor*. Broschyrer och Briggenbladet
försvann i rask takt och snart var det dags
att lyssna på föreläsningarna, som hade "Sjösäkerhet
100 år efter *Titanics* förlisning" som samlande
tema. Vi fick en grundlig genomgång av 1912
års olycka och vad som görs idag för att förhindra
nya katastrofer. Incidentrapportering, informations-
delning, säkerhetsarbete och agerande vid en
massevakueringsanalysades i föreläsningar.

*Styrmännen Robin och Anton träffade Sveriges
sjöfartselit i Göteborg*

Intressanta paneldebatter leddes av journalisten
Jan Mosander, som själv nyligen varit med om
Costa Concordias förlisning.

Världssjöfartens dag avslutades med buffé-
middag och "maritimt mingel". Nästa
Världssjöfartsdag bör vara ännu mer intressant
för oss på *Tre Kronor*. År 2013 är temat nämligen
"Sustainable Development" – Hållbar Utveckling,
något som ett segelfartyg verkligen står för! ■

/HANS GUNNAR ØVERENG

FOTO: JENNY ROSENIUS

Håkan Altrock, Åsa Egerquist och Robert Jonsson firade fembundrade bulten genom att smussla in en "tidskapsel".

FOTO: ANNELI KARLSSON

Hittills har 1000 av de 5500 rostiga bultarna bytts ut.

Åsa lagar Vasa

Jobb ifrån skyliften. Ett av många moment är dammsugning av bultbål före montering.

FOTO: HÅKAN ALTROCK

Två av briggens skeppstimmermän, Åsa Egerquist och Robban Jonsson, jobbar på ett verkligt hedersuppdrag – att byta ut de rostiga gamla bultar som hotar att förstöra Vasa.

– Nu har vi bytt ut 1000 bultar, av de sammanlagt cirka 5500 som finns i fartyget, berättar Åsa. Så nu gör vi ett års uppehåll med bytandet, för nu ska man först mäta och utvärdera hur det fungerar med de nya rostfria rören.

De bultar som sitter i Vasa nu sattes dit på 60-talet när fartyget lyftes ur sin 333-åriga vila i dyn.

– Då fanns det inga pengar till rostfria bultar, så det fick bli vanliga järnbultar, säger Åsa. Men träet var ju fuktigt, och det rör alltid på sig, så alltefter som man har dragit åt bultarna, har brickorna sjunkit in allt djupare i träet, och rosten har försvagat bultarna. Dessutom är rosten tydligen skadlig för virket – det händer något kemiskt där som jag inte begriper riktigt.

För att få ut bultar och brickor finns det en specialtillverkad domkraft, så att man slipper göra så stor åverkan på Vasas bord och spant.

– När vi fått ut bulten gör vi rent hålet med stålborstar, hela vägen igenom. Sen borrar vi upp det lite, för att få in det nya rostfria rör som Sandvik har försett Vasa med, berättar Åsa. Det lär ska vara det allra bästa

FOTO: OLAV SKOGSRUD

VART TOG DE VÄGEN? BYGGTIDENS BRIGGJOBBARE

toppkvalitetsstålet, sånt som man använder i rymden. En fördel med ett rör i stället för en bult är att man kan föra in mätapparatur inuti rören som visar hur skrovet rör sig och vilka påfrestningar rören utsätts för. Det är naturligtvis ett intressant projekt och en utmaning för Sandvik också.

Under tiden som Sandvik och Vasamuseet mäter och utvärderar metoden får Åsa jobba med andra uppgifter ombord.

– Monika Ask som är skeppstimmerman på Vasa, och som förresten jobbade som timmerman på briggen en tid, har en lång lista på saker som ska göras, så jag har jobb för ett bra tag framöver, säger Åsa glatt.

Åsa i en stilstudie från 2003. Spanttopparna sticker upp och relingen är ännu inte på plats på Stockholmsbriggen som först 2005 skulle beta Tre Kronor af Stockholm.

Efter tiden som timmerman på briggen-bygget har Åsa bland annat arbetat med renovering och underhåll av klenoderna Storskär och Norrskär.

Och så har hon seglat till Irland och hem igen med ett 30-meters vikingaskepp, *Havhingsten*.

– Det tog sex veckor dit och sex veckor tillbaka hem igen. Men vi stannade på Irland en vecka och åkte runt lite. Det var en upplevelse, hela resan. Allra bäst gillade jag öarna utanför västra Skottland, där skulle jag gärna segla någon gång igen.

– Ibland ser jag briggen under segel, det händer att vi ser henne från museet, säger Åsa. Det är en maffig syn, och jag blir alltid väldigt glad. Men jag har inte seglat med briggen ännu. Det har jag kvar. ■

/KERSTIN OTTERSTÅL